

“Dlaczego fińskie dzieci uczą się najlepiej?”

Popularny jest pogląd, że skandynawscy uczniowie mają najlepsze wyniki w testach edukacyjnych, że poziom wiedzy tych uczniów jest jednym z lepszych w Europie. Słyszymy, że szkoły w Finlandii są najlepsze na świecie, a ich uczniowie prawie w każdej dziedzinie wiedzy zajmują pierwsze miejsce na świecie. Postawmy więc teraz pytanie: Dlaczego tak się dzieje? Co jest przyczyną tak skutecznego systemu edukacji? Co kryje się za tak wysokim poziomem wiedzy fińskich uczniów?

Wg artykułu Katarzyny Krupki “Dlaczego szkoły w Finlandii są najlepsze na świecie?” jednym z głównych czynników składających się na sukces fińskiej edukacji jest **wysoki status nauczycieli**. Nauczyciel nie posiadający autorytetu u swoich uczniów, choćby dwoił się i troił, nie będzie miał takich wyników jak nauczyciel cieszący się szacunkiem i poważaniem wśród swoich podopiecznych. W budowaniu autorytetu nauczyciela udział ma nie tylko sam nauczyciel i jego uczniowie, ale także rodzice dzieci oraz stosunek całego społeczeństwa do zawodu nauczyciela. W Finlandii nauczyciel konkuruje o prestiż z lekarzem. A w Polsce?

Kolejnym czynnikiem jest **brak stresu** wśród fińskich uczniów oraz nauczycieli. Timothy D. Walker, nauczyciel i autor książki “Fińskie dzieci uczą się najlepiej” był zaszokowany ilością i jakością przerw między lekcjami po tym jak przeprowadził się do Helsinek i zamienił pracę w szkole amerykańskiej na pracę w szkole fińskiej. W Finlandii nauczyciele mieli czas wypić kawę w pokoju nauczycielskim i podyskutować między sobą, podczas gdy ich uczniowie biegali zadowolenia po podwórku szkolnym (niezależnie od pogody).

T.D. Walker opisuje różnice między tradycyjnym (amerykańskim i europejskim) a nowoczesnym (fińskim) modelem edukacyjnym. To, na co kładzie nacisk to:

1. **Krótkie, ale częste przerwy w czasie nauki**, spędzane w miarę możliwości na dworze. Dzieci, po każdej takiej przerwie wracały pełne energii, a w trakcie lekcji były bardziej skupione.
2. **Ruch w czasie lekcji** – jak przytacza autor “badania dowodzą, że aktywność fizyczna pozwala zapobiegać nadwadze, obniża ryzyko chorób układu krążenia, poprawia funkcje poznawcze (takie jak pamięć i koncentracja) i pozytywnie wpływa na zdrowie psychiczne.” Proponuje on, żeby dzieci mogły wykonywać np. P race plastyczne na stojąco lub aby zastąpić krzesła w klasie piłkami gimnastycznymi, wtedy uczniowie mogą jednocześnie uczyć się i podskakiwać.
3. **Dbanie o własne zdrowie psychiczne i dobre samopoczucie przez nauczyciela.** Nieprzerwana praca, zwłaszcza pod presją, prowadzi do zniechęcenia i wypalenia zawodowego. Uczniowie często szukają w nas oparcia, którego nie znajdują, gdy będziemy balansować na granicy zmęczenia i wytrzymałości.
4. **Minimum zadań domowych.** Gdy zrozumiemy już sens regularnego ładowania nauczycielskich akumulatorów, zacniemy dostrzegać także, jak ważny jest odpoczynek również z punktu widzenia uczniów. Dlatego w Finlandii zadania domowe ograniczone są do niezbędnego minimum, a prace te są tak proste, aby uczeń mógł wykonać je sam, bez pomocy rodziców.
5. **Mniej znaczy więcej** - tym razem chodzi o fiński design w klasach i na korytarzach. Nauczyciele ograniczają tam liczbę eksponatów, prac dzieci oraz gazetek ściennych, aby nie odwracać uwagi dzieci od nauki. Przeprowadzono badania, które udowodniły, że dzieci “przejawiały większe rozproszenie uwagi przez wystrój, częściej odrywały się myślami od zadania i wykazywały mniejsze postępy w nauce, kiedy ściany były bogato udekorowane niż po zdjęciu dekoracji”.

6. **Świeże powietrze w klasie.** Dowiedziono, że optymalna temperatura do nauki to 20-23°C, a uczniowie pracują lepiej, gdy mają większy dostęp do światła naturalnego. Oświetlenie sztuczne w salach powinno być wyłączone, gdy tylko to jest możliwe. Duże znaczenie ma też regularne wietrzenie klasy. “Kiedy wdychamy powietrze, wydychamy dwutlenek węgla. Jeżeli poziom dwutlenku węgla w klasie stanie się zbyt wysoki, przestajemy się uczyć, bo w takich warunkach nasze mózgi nie działają”.
7. **Samodzielność uczniów.** Fińskie dzieci mają wiele okazji, by radzić sobie z różnymi czynnościami bez prowadzenia za rękę. Im więcej uczniowie mają swobody i możliwości podejmowania własnych decyzji, z tym większą radością i zaangażowaniem podchodzą do nowych zadań.

Jak wynika z powyższego posumowania, główną filozofią w Finlandii jest zatem maksymalne ograniczanie stresujących sytuacji oraz ogólnie rozumiane poczucie szczęścia. “Dziesięciolecia badań wskazują, że szczęście nie jest rezultatem osiągnięcia sukcesu, lecz raczej jego prekursorem”. Dlatego Skandynawowie zamiast drogi, która wydaje się szybsza, trudniejsza i skupiona na wynikach, wybierają wolniejszą, łagodniejszą i skoncentrowaną na dobrym samopoczuciu. Czy da się te praktyki przenieść na grunt polski? Myślę, że warto spróbować i zobaczyć, czy odczujemy różnicę.

mgr Ewa Pasternak

Bibliografia:

<https://parenting.pl/dlaczego-szkoly-w-finlandii-sa-najlepsze-na-swiecie>

Walker Timothy D., “Fińskie dzieci uczą się najlepiej”